

ГБОУ «Чурапчинская республиканская спортивная средняя школа – интернат олимпийского резерва им. Д.П.Коркина»

Научно-педагогическая деятельность учителя родного (якутского) языка и литературы

*“Көтүөххэ үрдүккэ хотойдуу”
уоланнар аабыыларын ааптара,
СӨ үөрэбириитин туйгуна,
РФ Бэрэсидьиэнин “Арасыйа бастыг учуутала -2017”
Гранын кыайыылаабы,
“Сердце патриота” анал бэлиэ туһааннаабы,
Т.И. Петрова аатынан
Ил Дархан бириэмийэтин степендиата,
Бүтүн Арасыйатаабы “Төрүт тыл уонна литэрэтиирэ
бастыг учуутала” идэлээх куонкурус
өрөспүүбүлүкэтээби түһүмэбин лауреата,
педагог-наставник*

**КУЗЬМИНА
АКУЛИНА НИКОЛАЕВНА**

Дьол, көнгүл, норуот иһин күүс кыайарынан, сүрэх баҕатынан
үөрэнэргэ, сайдарга бэлэммин!

Д.П. Коркин

Билинни ыччат сагарар
үөрүйэбэ мөлтөх.

Спортсмен оҕо олус элбэх
күрэхтэһиилэрдээх,
үөрэҕи көтүтүүтэ
аҕыйаҕа суох.

Сэлэспэ сабыдыалынан оҕо
төрүт дорҕооннору сатаан
сагарбат буолуота.

*... Сэттэ уон дьиибэ дьибилгэттэрин,
Дьэс эмэгэт гынан
Испитигэр ингэрэн,
Ийэ куппунун иштиэхтиэбин,
Абыс уон абыс
Араас албастарын
Алкыйан ылан,
Ап гынан
Салгын куппунун алыптыабын,
Тобус уон тобус
Кудай кубулҕаттарын
Куудьуйан ылан,
Буор куппунун буҕатытыабын...*

А.Е. Кулаковская

Методическай үлэ сүрүн соруга: тобуллаҕас өйү-санааны, киэн билиини-көрүүнү, үтүө майгыны-сигилини олохсутар, төрөөбүт норуот ис дьинин, кутун-сүрүн инэринэ сылдыар сатабыллаах, айар-тутар дьобуру олобурдар оҕону иитэр-үөрэтэр үлэ торумун үөскэтии.

Методика соруга:

1. Элективнэй куурустар бырагырааматын оноруу;
2. Силбэһии уруоктары ыытыы;
3. Уруок таһынааҕы үлэни тэрийии.

Ураты суолтата: Билигин интернет, сотовай сибээс, цифровой технология олус түргэнник сайдыбыт, тарҕаммыт үйэтигэр үөрэхтээһиннэ оҕо ис айылгытыгар тирэбирэн иитии-үөрэтии олох ирдэбилэ буолла.

Ол курдук ХХ үйэ улуу тренерэ, педагога Дмитрий Петрович Коркин иитиллээчилэрин спорт уонна литература эйгэлэрин алтыһыннаран, киһи буолан кииллийэн тахсалларыгар оҕо ис айылгытыгар болҕомтону уураара.

Былыр да, билигин да киһи итэҕэлэ олоҕун сокуона буолар. Киһи өйө-санаата, быһыыта-майгыта, этэ-хаана ыччатыгар, удьуоругар бэриллэрин өйдөөн, биһиги өбүгэлэрбит сиэр-майгы булгуччу тутуһулар дирин философиятын түн былыр үөскэппиттэр.

Өбүгэлэрбит философскай көрүүлэригэр тирэбирэн, оҕо тус дьоһура тобуллуутун үс сомоҕо эйгэтин таһаардым: «Айылгы», «Уйулҕа», «Дьулуур».

Оҕону иитии –үөрэтии, биир тиһиккэ киирэн, ситиһиилээх буоларыгар бырайыак технологията ордук көдүүстээһин кэккэ сылларга айымньылаахтык үлэлээн кэлбит түмүк көрдөрөр.

ТӨРҮТ ЫТЫК ӨЙДӨБҮЛЛЭРИ ОЛОХХО КИЛЛЭРИИ ТОРУМА

(Модель реализации проекта)

Сүр – олоххо тардыһы күүһэ

ОҢО ҮС СОМОҢО ЭЙГЭТЭ

Силик -туох эмэ эгэлгэлээх киэргэлэ, киэргэтиитэ, симээһинэ.

Өй-санаа өттүнэн көнүл, ыраас оҥо тус дьобура арыллан, үрдүк чыпчаалга тийээн, саха норуотун аатын ааттатар, олоххо бигэтик, туспа көрүүлээх-санаалаах, ыраабы анаарар, бэйэтин ытыктанар, омук быһыытынан уратытын билинэр буолар.

ҮЛЭМ ХАЙЫСХАЛАРА

Удьуору өйдөөһүн,
төрүтү билии (геннай
имнформация)

Өй-билии, сайды туруга,
киһи духовнай сайдытын
кытта сибээстээх.

Киһи этин-сиинин
көрдөрөр төрүт, тас
көрүң, дьүһүн.

ҮЛЭМ СОРУКТАРА

Оҕо бэйэтин эйгэтигэр анал
булары кыабы биэри.
Билинни олоххо бэйэ
сайдытыгар куолаан үөрэни
суолтатын диригэтэн өйдөтүү,
олохсутуу.

Психологическай туруктарын
сайыннары (болҕомтону
олохсутуу, кэтээн көрөр, өйгө
онорон көрөр, тылынан,
хамсаныынын дьайар,
толкуйдуур кыахтарын
уһугуннары.

Төрөөбүт тылын дорҕоонун
чуолкайдык, ордук чуолаан
сахалы ураты дорҕооннору
сөпкө, литературнай
нуорманы тутуһан санарар
үөрүйэби ингэри

ОЛОХХО КИЛЛЭРЭР НЬЫМАЛАР:

✚Көбүтүү /побуждение/. Оҕону бэйэтигэр уонна атын дьонно туһалаах үлэбэ кыттарыгар аһаҕастык эбэтэр биллэрбэккэ эрэ уһуйан, батыһыннар ньыма. Көбүтүү оҕо ис эмоциональнай эйгэтин, санаатын күүһүн (иэиитин, дьулуруун, кэрэхсэбилин, кыһалбатын) сайыннаар.

✚Үөрэтии /приучение/. Сатабылы, үөрүйэби, үгэстэри сайыннаар дьарыктаныы ньымалара.

✚Өйдөтүү /убеждение/. Киһи үлэтэ-хамнаһа, быһыыта-майгыта бэйэтин туһугар, дьон туһугар ананарын кэрэтин өйдөтөргө туһааннаах ньыма. Манна киһи билиитэ сааһыланар, өйө сайдар. (Быһаарыы, ырыналаан кэпсэтии, сэхэргэһии, дьүүллэһии, мөккүһүү, лиспут).

ТӨРҮТ ҮТҮК ӨЙДӨБҮЛЛЭРИ ОЛОХХО КИЛЛЭРИИ ТОРУМА

(Модель реализации проекта)

ИСТИН ИЭЙИИ АБЫЛАНА, УРАН ТЫЛ УМСУЛБАНА

ВНЕУЧЕБНАЯ РАБОТА

Уолаттар хордара

“Сандаар”

УЙУЛБА
Ылынар аналлаах

Өй-билии, сайды туруга, киһи
духовнай сайдытын кытта
сибээстээх.

“Дьүрүлгэн”

“Дайархаана”

АЙЫЛГЫ
Арыллар аналлаах

Удьуору өйдөөһүн,
төрүтү билии (геннай
информация)

ДЬУЛУУР
Сайдар аналлаах

Киһи этин-сиинин
көрдөрөр төрүт, тас көрүң,
дьүһүн.

“Толбон”

“Дьулурбан”

“Дьэ, эрэ”

“Хотой”

“Билим”

Учитель- это яркая звезда, которая является
путеводителем для детей

УЧЕБНАЯ РАБОТА

Основные технологии, используемые на уроках родного (якутского) языка, литературы

- ❖ Технология интегрированного обучения;
- ❖ Педагогика сотрудничества;
- ❖ Личностно ориентированное развивающее обучение;
- ❖ Информационно-коммуникационные технологии;
- ❖ Технология проектно-исследовательские;
- ❖ Технология проблемного обучения;
- ❖ Технология критического мышления;
- ❖ Проектная технология;
- ❖ Игровые технологии;
- ❖ Технология творческих мастерских.

Сайт сигэтэ: trinityofchildrensworld.ru

Школа – это мастерская, где формируется мысль подрастающего поколения.

А.Барбюс

БЫРАЙЫАКТЫЫР УОННА ФРАКТАЛЬНАЙ НЫИМАЛАРЫ АЛТЫҢЫННАРЫЫ

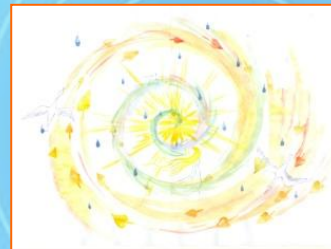
П.А. Ойуунуский
«Великий Куданса»

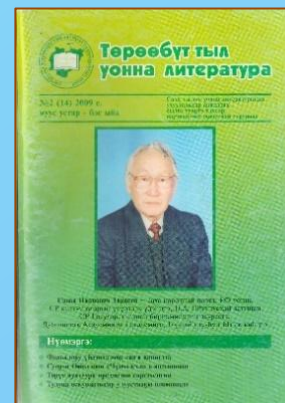
П.А. Ойуунуский
«Красный шаман»

Варвара Потапова
«Күһүңгү айылбабын»

Софрон Данилов
«От үрэххэ»

«Төрөөбүт тылын билэр оҕо олоххо модун күүстээх үктэнэр... Норуот тыла оҕо айар күүһүн ухугуннарар»
К.Д.Уцинский

ТӨРҮТ ТЫЛЫ ӨРӨ ТУТУУ - СИТИИИ ТӨРДӨ

- ❖ 2010 с. «Учитель года-2010 г.» . III степеннээх дипломант.
- ❖ 2011 с. «Учитель - VIII республиканской педагогической ярмарки «Сельская школа» кункурус кыттыылааҕа.
- ❖ 2017 с. “Лучший учитель России” НПО кункурус кыйыылааҕа.
- ❖ 2023 с. Саха Өрөспүүбүлүкэтин баһылыгын бириэмийэтэ. Т.И. Петрова аатынан саха тылын үөрэтиигэ уонна сайыннарыыга кылаатын иһин бириэмийэ лауреата.
- ❖ 2025 с. Бүтүн Арасыйатааҕы “Төрүт тыл уонна литэрэтиирэ бастыг учуутала” идэлээх кункурус өрөспүүбүлүкэтээҕи түһүмэҕин лауреата.
- ❖ “Саха сиригн методикһа” (2016 г.), “ Педагог-наставник” (2025 г.)